

УДК 808. 2: 801. 563. 1

СЕМАНТИКА ПОЧАТКУ ДІЇ В УКРАЇНСЬКИХ, РОСІЙСЬКИХ ТА ПОЛЬСЬКИХ ВІДДІЄСЛІВНИХ ІМЕННИКАХ ДІЇ

Пчелінцева О. Е.

Черкаський державний технологічний університет

У статті досліджено теоретичні питання віддієслівної деривації іменників, вплив аспектуальної семантики дієслова на його продуктивність щодо іменників дії в українській, російській та польській мовах. Проведено суцільний кількісний аналіз продуктивності морфемно-характеризованих фазових початкових дієслів у досліджуваних мовах.

Ключові слова: віддієслівний іменник дії, аспектуальна семантика, фазове значення початку дії.

В статье рассматриваются теоретические вопросы отглагольной деривации существительных, влияние аспектуальной семантики глагола на его продуктивность по отношению к девербативам в украинском, русском и польском языках. Проведен сплошной количественный анализ продуктивности морфемно-характеризованных фазовых начинательных глаголов в исследуемых языках.

Ключевые слова: отглагольное имя действия, аспектуальная семантика, фазовое значение начинательности.

The next questions were analyzed in the article: theoretical aspects of verbal derivation of nouns, the role of aspect semantics of a verb in forming the semantic structure of a derivative in Russian, Polish and Ukrainian languages. The entire quantitative analysis of productivity morphemic marked phasal verbs with a meaning of the action begin in the languages mentioned above was provided.

Key words: verbal noun, aspectual semantics, phasal meaning of the beginning of action.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими завданнями. Традиція чіткого розмежування категорій іменника та дієслова бере початок ще у давньоіндійських та античних граматиках. Однак для сучасного мовознавства більш характерна ідея неправомірності їх абсолютного протиставлення, що підтверджується, зокрема, фактами мов Північної Америки, в яких часто відсутня формальна різниця між іменником і дієсловом [2; 5; 9]. У руслі такого підходу виконано дослідження, присвячені наслідуванню дієслівності похідними іменниками. Гібридний характер цього розряду слів породжує питання щодо категоріальної семантики: чи є девербатив дієслівною формою, які дієслівні категорії зберігає, а які втрачає, як впливає редукція дієслівності на функціональні властивості іменників тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Віддієслівні іменники в російській, українській і польській мовах, як і всі інші іменники, мають граматичне значення субстанціональності, стандартний набір граматичних категорій і синтаксичних функцій, але водночас зберігають ряд граматичних диференційних ознак мотиватора. Вітчизняних і зарубіжних мовознавців цікавить здатність девербативів зберігати значення стану [5; 15], часу [10], видові значення [8], виражати таксисні відношення [7]. Останніми роками в численних наукових розвідках, зокрема А. Залізняка, А. Г. Пазельської, Д. Миронова, розглядалась проблема аспектуальності імен дії у функціональному, семантичному, формальному аспектах [6; 16; 13]. Дієслівність українських девербативів була предметом дослідження в роботах Г. Н. Ращинської, І. Марван

[17; 11]. Особливості репрезентації дієслівних ознак у польських віддієслівних дериватах з'ясовують у своїх роботах R.Grzegorzczukowa, Ja. Puzynina, E. Jędrzejko, G.Vetulani [26; 27; 28; 29].

Виклад основного матеріалу дослідження. Особливий інтерес викликають збереження і репрезентація віддієслівним іменником семантичних ознак, що утворюють семантичну категорію аспектуальності: якщо в дієслові аспектуальні значення регулярно виражаються за допомогою видових опозицій, часової парадигми, а також способів (родів) дієслівної дії, то у похідному іменнику семантика виду, як правило, різною мірою нейтралізована, значення дієслівного часу повністю втрачено. Тим не менше, як у словнику, так і в мовленні віддієслівний іменник дії в російській, українській і польській мовах проявляє свій "аспектуальний характер".

Вибір цих мов не випадковий: вони демонструють три ступені збереження дієслівності у віддієслівних іменниках. Різницю між девербативами у досліджуваних мовах можна сформулювати так: у російській мові утворення віддієслівних іменників дії, по-перше, нерегулярне, по-друге, супроводжується втратою важливих семантичних компонентів. В українській мові девербативи більш "дієслівні", ніж у російській, і утворюються значно регулярніше. У польській мові більшість дієслів (але не всі!) можуть бути номіналізовані, при цьому значна частина їх категоріальних значень зберігається.

Тривіальним є факт, що російські віддієслівні іменники практично втратили формальні видові показники – і як наслідок функціональну видову диференціацію. З приблизно 5500 російських віддієслівних іменників лише 414, за нашими підрахунками, зберегли формальні корелятивні видові двійки типу *накапливание – накопление*, при цьому в мовленні така диференціація – скоріше виняток.

У українській мові ситуація інша: за даними Г. Н. Рацинської, більша частина українських віддієслівних іменників зберегли формальну і семантичну корелятивність з обома членами видової дієслівної двійки (*вивчання – вивчення*) [17]. І хоча українські граматики не відносять іменник дії до парадигми дієслова, не виділяють категорії виду у віддієслівних іменниках, але в будь-якому сучасному підручнику з науково-технічного або ділового мовлення обов'язково знайдуться рекомендації щодо вживання віддієслівних іменників – відповідно до виду дієслова-мотиватора. Наприклад, в одному з найбільш вдалих і затребуваних довідників для вчених – "Сам собі редактор" Н. Ф. Непийводи – читаємо: "Коли ідеться про сприймання як процес, що ще не закінчився, вживають термін, який походить від дієслова недоконаного виду – *сприймання*, коли ж характеризується процес у цілому, як цілісне явище, віддають перевагу іменникові *сприйняття*" [14], тобто йдеться, власне, про послідовну диференціацію девербативів за видовим показником. Така ж тенденція діє при виборі девербативів і в українських художніх текстах, пор.: "*Я маю їй найбільш безнадійні хмарні картини, які доводять мене самого мало не до щирого роздратовання*" (Винниченко) – "*Це не життя, а безпотрібне, безладне витрачання часу і постійне дратування*" (Винниченко).

У польській мові віддієслівні імена зберігають більше дієслівних значень: вид, зворотність, основне дієслівне керування, здатність мати обставини. Їхні прагматичні параметри виражені менш яскраво: оскільки девербативи в польській мові більш регулярні, ніж в українській та російській, вони більш звичні, більш "нормальні" в мовленні, пор.: *Kto wydał rozkaz strzelania? – Kto приказал стрелять? – *Kto отдал приказ стреляния (стрельбы)?* Це підтверджується і кількісним аналізом перекладів польських текстів, що містять віддієслівні іменники дії: за даними Ю. Н. Федорової, тільки половина польських девербативів (47,4 %) перекладається російською мовою аналогічними утвореннями. В інших випадках перекладач обирає інфінітив (20%), особові форми дієслова (6%), дієприкметники та дієприслівники (5%), інші способи перекладу [22].

У зв'язку з таким розходженням в утворенні та функціонуванні девербативів у досліджуваних мовах, видається важливим таке: згідно з новітніми зіставними дослідженнями семантики та функціонування дієслівного виду, граматичне значення доконаного виду в західних та східних слов'янських мовах не ідентичне: у західнослов'янській підгрупі основним значенням доконаного виду є просте поняття цілісності ("totality"), у східнослов'янській – значення часової визначеності ("temporal definiteness"). До цього висновку доходить С. Дікі [25], така ж ідея висловлюється в роботах амстердамської аспектологічної групи під керівництвом А. Барентсена: аналіз поведінки різних груп слов'янських мов при вираженні повторюваності дії вказує на "експансію" доконаного виду в західнослов'янських мовах у порівнянні зі східнослов'янськими [24]. Це означає, що, незважаючи на спільну історію формування цієї дієслівної категорії, семантичний простір доконаного виду в західнослов'янських мовах ширший, ніж у східних. Це цікаве спостереження безпосередньо стосується питання номіналізації дієслів, адже саме в західнослов'янських мовах віддієслівні іменники дії мають практично регулярну видову співвідносність. Можливо, цілісність не перешкоджає утворенню імен дії, у той час як часова визначеність є несумісною зі стабільним в часовому плані характером іменників. Оскільки з'ясування таких тонких семантичних відмінностей між видовими значеннями в споріднених мовах – це завдання, що вимагає чималих спільних зусиль цілої групи дослідників, то в цій статті ми ставимо перед собою більш скромну мету: з'ясувати, чи може аспектуальне фазове значення початку дії наслідуватися віддієслівним іменником дії (тобто чи можлива транспозиція цього значення з дієслова в іменник).

Згідно з думкою авторів "Теорії функціональної граматики" [21], у складі категорії аспектуальності виділяються семантичні ознаки кратності, тривалості, інтенсивності, фазовості, лімітативності, перфектності, а також відмінності між власне дією (акціональністю), станом (статальністю) і відношенням (реляційністю). Важливими засобами формування аспектуальної семантики у досліджуваних мовах є аспектуальні розряди – способи (роди) дієслівної дії. Їхня семантика – це істотна ознака семантичної структури девербативів, яка до цього часу мало враховувалася при дослідженні віддієслівних імен. Але навіть за нашими попередніми підрахунками, від дієслів морфемно-характеризованих способів (родів) дії в російській мові утворено понад 2000 іменників зі значенням дії, а в українській – понад 3000! У польській мові їхня кількість ще більша. Це видається достатньою підставою для того, щоб взяти до уваги цей рівень аспектуальної семантики при дослідженні девербативів.

В основі нашого аналізу – словотвірної-семантична співвіднесеність похідних іменників з дієсловами певних способів (родів) дії. Ми спиралися на класифікацію способів дії, запропоновану М. А. Шелякінін [23]. Безумовно, релевантними для формування аспектуальної семантики девербативів є і видова характеристика, і аспектуальний клас дієслова-мотиватора, його граничність / неграничність (див., наприклад, в [16]). Але в цьому випадку ми досліджували вплив семантики способу (роду) дії дієслова-мотиватора: спочатку було виділено класи імен, мотивовані дієсловами певних способів (родів) дії, а потім отримані групи було об'єднано за основною семантичною ознакою. Далі ми зіставили отримані аспектуальні групи віддієслівних імен дії і відповідні дієслівні розряди, встановивши таким чином словотвірні лакуни і семантичну ознаку, що їх об'єднує. Для досягнення максимальної об'єктивності результатів було проведено суцільний кількісний аналіз дієслів морфемно-характеризованих способів (родів) дії з погляду їхньої продуктивності щодо імен дії.

Однією з важливих складових категорії аспектуальності є фазовість. Існує дві концепції фазовості: одна з них виділяє три основні фази перебігу дії: початкову, серединну і кінцеву [21, с. 153], інша визначає фазову семантику як відношення неграничного процесу до його початку або завершеності, протиставляючи початок дії та його завершеність [19, с. 129]. Друге – бінарне – розуміння фазовості видається нам більш універсальним, оскільки дозволяє більш чітко класифікувати дієслова за ознакою фазової характеристики. Виходячи з нього,

виділяють три основні типи значень: початкове (початок – процес), завершальне (процес – завершення) і цілісне синхронізоване фазове значення (інтервал між початком і закінченням дії мінімальний або відсутній). Далі ми розглянемо репрезентацію в іменниках дії першого типу фазового значення – початкового.

Фазові значення початку дії в українській, російській і польській мовах мають свої особливості, причому відмінності полягають не стільки в їх кількості, скільки в дистрибуції [20, с. 133]. В українській мові початкові значення внутріслівно виражаються префіксами *з-* і *роз-*, префікс *по-* має обмежену дистрибуцію: значення початку він реалізує тільки в перфективах, утворених від дієслів зі значенням різноспрямованого руху; префікс *с-* (*з-*) не має вираженого значення початку дії [19]. У російській мові початковість виражається за допомогою префіксів *за-*, *по-*, *вз-* (*воз-*), *раз-*. У польській мові значення початку дії також може бути репрезентовано за допомогою префіксів *за-* і *ро-*, але частіше виражається аналітично. Незважаючи на ці розбіжності, при аналізі продуктивності фазових дієслів щодо іменників дії в аналізованих мовах виявляються ідентичні тенденції: визначальну роль відіграє тип фазового значення – еволютивний або нееволютивний. У першому типі наявний перехідний період, протягом якого йде поступове накопичення властивостей, що ведуть до появи якісно нової ситуації. Нееволютивне (контактне) значення початку дії не позначає "частини дії", воно називає тільки сам момент її появи, до якого дія не існувала, позначає реальну межу початку дії [21, с. 185–186].

Як свідчить кількісний аналіз даних словників [30; 31; 32; 33], віддієслівні іменники дії в українській та в російській мовах утворюються тільки від дієслів з еволютивним фазовим значенням. Порівняйте, наприклад, отримані нами дані, що стосуються фазових дієслів з префіксами *по-* (*ро-*) і *за-* (*за-*), наведені в таблиці нижче:

Таблиця 1.

Кількісне співвідношення фазових дієслів зі значенням початку дії та утворених від них іменників зі значенням дії

Префікси зі значенням початку дії	Українська мова		Російська мова		Польська мова		
	Кількість дієслів	Кількість віддієслів. іменників дії	Кількість дієслів	Кількість віддієслів. іменників дії	Кількість дієслів	Кількість віддієслів. іменників дії	Кількість вживань у корпусі НКJP
ЗА- / ЗА-	849	43	898	16	64	54	1
ПО- / РО-	64	-	95	-	21	19	-

Як бачимо, від дієслів з префіксом *по-* в українській та російській мовах девербативи не утворюються взагалі. Іменники дії, які теоретично могли б виражати це значення, не реалізують очікувань: це фактично імена ситуацій, в яких втрачено значення початку дії (наприклад, укр: *побіженькі, побіганькі, побігашки, поїздка, політ, похід*; рос.: *поскачка, погоня, поползновение* і т.д.), або ж вони співвідносяться з дієслівним ЛСВ з кратнопом'якшувальним значенням (*посвист, поскакування*). І хоча за словниковими даними українські девербативи *поринання, поринення, похиляння, похилення* реалізують весь комплекс значень мотиватора, серед яких є і значення початку (наприклад, *поринутти* "побігти, кинутися, почати лити (про дощ)", *похиляти* (разг.) "піти понуро"), однак аналіз контекстів переконує, що в мовленні вони репрезентують тільки просторове результативне (пряме або переносне) значення, наприклад:

(1) *Музика TOOL чудово підходить для зняття напруження, поринення у роздуми і куріння кальяну* (режим доступу: <http://livedxela.livejournal.com/55586.html>).

У той же час, від деяких дієслів з префіксом *за-* іменники дії все ж таки утворюються (укр.: *зажовтіння, зажадання, загоряння, займання*; рос.: *зацветание, запевание, задремывание*,

закуривание і т.д.), і, що важливо, значення початку дії регулярно виражається цими девербативами у мовленні, див. типовий приклад (2):

(2) *Молоді матки використовуються в отводках, і до зацвітання липи кожна з них дає близько 2 кг додаткових бджіл* (режим доступу: http://tentorium-ukraine.lviv.ua/period_narashhivaniya_pchel/3.html).

Але усі ці девербативи утворено від еволютивних дієслів. Отже, саме по собі значення початку дії не забороняє транспозицію українських чи російських дієслів в іменник. Причина полягає у типі фазового значення: всі дієслова з початковим префіксом *po-* в українській і в російській мовах – нееволютівні (інгресивні), а от серед дієслів з префіком *za-* є еволютивні (інхоативні), і якраз від них і утворюються ці поодинокі іменники.

У польській мові ситуація, на перший погляд, інша: згідно з [34; 35], більшість наявних у мові фазових початкових дієслів утворюють девербативи (хоча для польської мови загалом не дуже характерне внутрислівне вираження семантики початку). Але суцільний аналіз даних Національного корпусу польської мови (НКJP) [36] показав цікаві результати: переважна більшість "початкових" девербативів, поданих у словниках, у корпусі взагалі відсутня. Слова типу *zawrzenie, zalsnienie, zaklekotanie, zakukanie* тощо (їх більше 20 лексем) не зустрічаються в жодному контексті!

Девербативи, що їх утворено від багатозначних дієслів, які поєднують з початковим результативне, дистрибутивне або інші аспектуальні значення (типу *zatluczenie - od zatluc* – 1. "o sercu, tętnie: zacząć bić, zacząć pulsować". 2. *pot. "tlukąc, bijąc, uderzając mocno, zapamiętane, zabić kogoś, coś; utłuc"*) [34], було знайдено у корпусі, іноді навіть у величезній кількості, але в інших аспектуальних значеннях: результативному, дистрибутивному тощо:

(3) *Podczas patrolu w Tczewie można było się przekonać jak często mieszkańcy skracają sobie drogę lub nie czekają na zapalenie się zielonego światła* (Gazeta Tczewska 2008-03-17) (більше 5000 входжень, усі – в результативному значенні) – ...як часто мешканці скорочують собі шлях і не чекають, поки загориться зелене світло (тут і далі переклад наш).

(4) *...że zatluczenie na śmierć znanego w całej okolicy działacza podziemnej „Solidarności”, niedaleko jego własnego domu, nie było niczym więcej niż zwykłym napadem rabunkowym* (Ziemkiewicz R.A. 2008) (9 входжень) – ...то, что забили до смерти відомого в усій околиці активіста...

Найбільш "фазовим" і "початковим" виявився іменник *zagadywanie*, який було виявлено в двох контекстах (5) і (6):

(5) *Chodzi o nieustanne mówienie, zagadywanie do ludzi, więc ważne jest, aby nie być nieśmiałym* (Agata Papierzyńska, Manko 2010-01-05) – йдеться про постійне спілкування, звертання до людей...

(6) *Magda nie odpowiadała na zagadywania i nie głaskała otyłych jamników* (E.Nowaska. Małe kochanie, wielka miłość. 1997) – Магда не відповідала, коли з нею заговорювали...

Але зверніть увагу: у прикладі (5) йдеться про узуальну, повторювану дію, у прикладі (6) – про багатократні дії. Тобто, в жодному прикладі не біло виявлено реалізації фазового значення початку конкретної дії.

Ситуація з девербативами від початкових дієслів з *po-* ще більш очевидна: більшість таких лексем зафіксована тільки у словнику, але відсутня у корпусі (*pozaświecanie się, pozapalenie się, polubienie się, pozasiadanie, pozaczynanie, poweselenie* тощо). Кілька іменників було знайдено, але не в початкових значеннях, як, наприклад, у (7):

(7) *Jego dewizą na osiągnięcie sukcesu jest pokochanie pracy. – Przede wszystkim robię to, co lubię* (Edyta Hanszke, Trybuna Śląska, 2000-12-15) – таємницею його успіху є любов до праці – робить, перш за все, те, що любить.

Отже, та тенденція, що її в українській та російській мовах ми виявили на рівні словника, у польській мові знаходить реалізацію на рівні узуса, що підтверджується суцільним аналізом корпусних даних.

Висновки. У зв'язку з цим вважаємо за можливе зробити наступне припущення. Еволютивне значення вказує на більш чи менш тривалу дію (або її частину). Неволютивне значення позначає не саму дію, а момент її виникнення (або припинення), часову точку початку або кінця, кількісно-часову межу дії. Віддієслівний іменник може актуалізувати переважно саме значення дії, процесу, незалежно від його часових параметрів, але не може вказувати на її кількісно-часову межу. Ці висновки певною мірою корелюють з наведеними на початку статті ідеями С.Дікі та А.Барентсена про відмінності у семантиці доконаного виду у східно- та західнослов'янських мовах. І хоча поки що залишається відкритим питання, чому в українській і польській мовах набагато більш регулярні "видові" двійки віддієслівних імен, є підстави припускати, що причина – у більш м'якій семантиці доконаного виду в цих мовах (особливо, у польській) і, можливо, меншому ступені прояву часової визначеності (кількісно-часової межі) дієслівної дії.

Література

1. Авилова Н. С. Вид глагола и семантика глагольного слова / Н. С. Авилова. – М. : Наука, 1976. – 326 с.
2. Бенвенист Э. Общая лингвистика / Э. Бенвенист. – М. : Прогресс, 1974. – 448 с.
3. Бондарко А. В., Буланін Л. Л. Русский глагол / А. В. Бондарко [та ін.]. – Л. : Просвещение, 1967. – 192 с.
4. Бондарко А. В. Семантика предела / А.В. Бондарко // Вопросы языкознания. – 1986. — №1. – С. 41– 47.
5. Есперсен О. Философия грамматики / О. Есперсен. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1958. – 400 с.
6. Зализняк А. А. Связь отглагольных существительных на –ние, –тие с глагольным видом / А. А. Зализняк // Terra balkanica. Terra slavica : К юбилею Т. В. Цивьян. (Балканские чтения; 9). – М. : 2007. – С. 43–51.
7. Золотова Г. А., Онипенко Н. К., Сидорова М. Ю. Коммуникативная грамматика русского языка / Г. А. Золотова [та ін.]. – М. : Институт русского языка им. В. В. Виноградова РАН, 2004. – 528 с.
8. Иванникова Е. А. К вопросу об аспекте изучения категории вида у отглагольных существительных в русском языке / Е. А. Иванникова // Известия АН СССР. Сер. лит. и яз. – М., 1972. – т. 31, вып.2. – С. 113–120.
9. Иванов В. В. Лингвистика 3-го тысячелетия. Вопросы к будущему / В. В. Иванов. – М. : Языки славянских культур, 2004. – 208 с.
10. Казаков В. П. Имена действия в грамматике и словаре / В. П. Казаков // Филологические науки. – 1993. – №3. – С. 102–108.
11. Марван І. Статус українських дієслівних субстантивів і дієприкметників / І. Марван // Мовознавство. — 1992. — №2. – С. 3 – 7.
12. Маслов Ю. С. Очерки по аспектологии / Ю. С. Маслов. – Л. : Изд-во ЛГУ, 1984. – С. 102–110.
13. Миронов Д. Глагольность в сфере имен: к проблеме семантического описания девербативов (на материале русского языка) / Д. Миронов. – Таллин : Изд-во Таллинского ун-та., 2008. – 98 с.
14. Непийвода Н. Ф. Сам собі редактор / Н. Ф. Непийвода. – К. : Наук. думка, 1996. – 260 с.
15. Петров А. В. Залоговая семантика в отглагольных именах русского языка / А. В. Петров. – Дис. ...канд. фил. наук. (рукопись). – Симферополь, 1985. – 198с.
16. Пазельская А. Г. Аспектуальность и русские предикатные имена / А. Г. Пазельская // Вопросы языкознания. – 2003. – № 4. – С. 72–90.
17. Рацинська Г. Н. Отглагольные имена существительные на –ння, –ення (-іння), –ття в современном украинском языке : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.01 "Українська мова" / Г. Н. Рацинська. – Львів, 1968. – 20 с.
18. Соколов О. М. Основы имплицитной морфологии русского языка / О. М. Соколов – М. : Изд-во Рос. Ун-та дружбы народов, 1997. – 203 с.
19. Соколова С. О. Префіксальний словотвір дієслів у сучасній українській мові / С. О. Соколова. – К. : Наукова думка, 2003. – 284 с.
20. Сопоставительная грамматика русского и украинского языков / ред. Н. Г. Озерова – К. : Наукова думка, 2003. – 484 с.
21. Теория функциональной грамматики. Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис / ред. А. В. Бондарко. – М. : Книжный дом "ЛИБРОКОМ", 2013. – 352 с.
22. Федорова Ю. Н. Семантика глагольного имени в польском и русском языках : автореф. дис. ... канд. филол. наук : спец.10.02.19 "Теория языка" / Ю. Н. Федорова. – Пермь : Перм.гос. ун-т, 2006. – 18 с.
23. Шелякин М. А. Категория вида и способы глагольного действия русского глагола (теоретические основы) / М. А. Шелякин. – Таллин : Валгаус, 1983. – 216 с.

24. Varentsen A., Genis R., van Duijkeren-Hrabova M. О сходствах и различиях между русским, польским, чешским и хорватским языками при выборе вида в случаях „ограниченной кратности” / A. Varentsen [та ін.] // Тезисы III Конференции Комиссии по Аспектологии Международного Комитета Славистов. — Падуя : Падуанський університет, 2011. — С. 13–14.
25. Dickey S. Parameters of Slavic Aspekts. A cognitive approach / S. Dickey. — Stanford : CSLI Publications, 2000. — P. 234–258.
26. Grzegorzczukowa R. Puzynina J. Slowotwórstwo współczesnego języka polskiego: rzeczowniki sufiksálne rodzime / R. Grzegorzczukowa [та ін.]. — Warszawa : PWN, 1979. — 324 s.
27. Puzynina J. Nazwy czynności we współczesnym języku polskim / J. Puzynina. — Warszawa : PWN, 1969 — 205 p.
28. Jędrzejko E. Nominalizacje w systemie i w tekstach współczesnej polszczyzny / E. Jędrzejko. — Katowice. 1993. — Электронний ресурс. Режим доступу: <http://www.lingwistyka.uni.wroc.pl/jk/JK-08/JK08-jedrzejko.pdf>.
29. Vetulani G. Rzeczowniki predykatywne języka polskiego / G. Vetulani. — Poznań : UAM, 2000. — 256 s.

Довідкова література

30. Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В. Т. Бусел. — Київ, Ірпінь : ВТФ Перун, 2005. — 1440 с.
31. Словник української мови. В 11 томах. — К. : Наукова думка, 1970–1980.
32. Словарь русского языка : В 4 т. / ред. А. П. Евгеньева. — М., АН СССР, Ин-т рус. яз. : Русский язык, 1981–1984.
33. Словарь современного русского литературного языка : В 17 т. / ред. В.И. Чернышёва. — М., Л. : Изд-во АН СССР, 1948–1965.
34. Uniwersalny słownik języka polskiego / red. Stanisław Dubisz. — Warszawa : PWN SA, wersja elektroniczna, 2004.
35. Słownik języka polskiego / red. W. Doroszewskiego. — Warszawa: PWN SA, 2000. — Режим доступу : <http://doroszewski.pwn.pl/>
36. Narodowy Korpus Języka Polskiego / Режим доступу : <http://www.nkjp.uni.lodz.pl/#>